

Nr 393.

Av herr **Wallén m. fl.**, *angående beaktande i vissa avseenden av fiskets intressen vid utförande av vattenregleringar.*

Sänkning eller urtappning av sjö sker ju för att vinna odlingsbar mark eller för att förbättra redan befintlig sådan. Vid ansökan om förordnande av förrättningsman skall, enligt nu gällande bestämmelser, i ansökningen så fullständigt som möjligt uppgivas företagets beskaffenhet, omfattning och verkningar med angivande av det vattenområde, som av företaget kan komma att beröras, varjämte ansökningen tillika bör innehålla uppgift om de fastigheter, som företaget enligt i lagen närmare angivna grunder förmenas angå, samt ägarnas namn och hemvist ävensom sådana nyttjanderättshavares, vilkas rätt kan vara av företaget beroende.

Lättheten att få till stånd syneförrättning för sjösänkingsföretag synes ofta hava givit anledning till att sådana företag påbörjats utan att för sakägarna närmare klarlagts företagets följder och ekonomiska verkningar. För lantbrukaren är det givetvis ett intresse att kunna öka sin odlingsbara mark, men först efter genomförandet av ett sjösänkingsföretag har han kommit underfund med, hur dyrt han fått betala sin därigenom utökade jord. Bristen på en fullständig ekonomisk utredning beträffande samtliga näringar och förhållanden, som kunna beröras av ett sjösänkingsföretag, gör att fördelarna av sjösänkningen överskattas. Man har icke räknat med att fisket genom sänkningen av en sjö blir betydligt mindre givande — i många fall har det helt måst upphöra — liksom jakten å sjöfågel. Genom sänkning eller urtappning av en sjö kan ofta en hel trakts utseende förändras, och sanitära olägenheter för både människor och djur äro ej ovanliga genom uppkomsten av sumpmark och dimmor.

Beträffande fisket finnes i 10 kap. 43 § vattenlagen meddelade följande bestämmelser:

»Är fråga om sänkning eller urtappning av sjö eller reglering av vattnets avrinning ur sådant vattenområde eller kan företag, som eljest avses i 32 §, antagas beröra fiskeriintresse av någon betydelse, skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av förrättningsmannen översändas till lantbruksstyrelsen. Finner denna uppenbart, att fiskens upp- och nedgång eller eljest fiskeriintresse icke kan röna inverkan av företaget, skall meddelande härom skyndsamt lämnas förrättningsmannen, i annat fall förordne styrelsen fiskeritjänsteman att under syneförrättning till förrättningsmannen avgiva yttrande, huruvida fiskerinäring av betydenhet kan genom företaget lida väsentligt förfång, så ock vilka särskilda åtgärder kunna erfordras till skydd för fisket.»

Dessa bestämmelser äro ej till fyllest, då det, som det nu är ordnat,

ligger i förrättningsmannens hand att avgöra, huruvida företaget berör »fiskerintresse av någon betydelse». Även om han skulle vara kompetent därtill, bör det icke vila på hans omdöme att avgöra detta.

Enligt vår åsikt bör, innan åtgärder för sjösänkingsföretag igångsättas, utredning på platsen verkställas av en av lantbruksstyrelsen auktoriserad fiskeritjänsteman beträffande dels fiskets ekonomiska betydelse för strandägarna och orten i övrigt under de senaste tio åren, dels ock, huruvida fisket fullt utnyttjas eller kan ökas antingen genom att bättre utnyttjas eller genom mera rationella åtgärder, och således lämna ökad avkastning. Utredningen bör även innefatta undersökning beträffande sjöns betingelser för olika fiskslags förekomst och utbredning. Om det vid sjön finnes yrkesfiskare eller strandägare, som ha sin huvudsakliga inkomst genom fiske, bör frågan om ersättning åt dessa från övriga strandägare för minskad inkomst likaledes utredas.

En dylik allsidig och sakkunnig utredning om fisket, verkställd på sökandens bekostnad, bör, enligt vårt förmenande, föreligga och utgöra villkor för att ansökan om förordnande av förrättningsman att handlägga syneförrättning rörande nu nämnt företag skall kunna bifallas.

Enahanda utredning bör verkställas beträffande den fisket nästående jakten å sjöfågel.

Vad beträffar den jord, som vinnes efter en sjösänkning, så är det ju känt, att den fordrar långvariga och oftast mycket kostsamma kulturåtgärder för att kunna förränta och amortera kostnaderna för dess läggande under plog. Stor tvekan råder nog på många håll, huruvida gägnets av den genom sjösänkning vunna jorden står i rimlig proportion till kostnaderna och arbetet härför. Därför borde sakkunskapen sättas i tillfälle att, långtmera än vad nu är fallet, undersöka och avgiva yttrande innan förordnande för förrättningsman meddelas. Sådant yttrande borde av länsstyrelsen, när ansökan inkommit om förordnande av förrättningsman, infordras från hushållningssällskapets förvaltningsutskott, vilket skulle avgiva sådant först efter det den jordbrukskonsulent, som är expert på torrlägnings- och jordartsfrågor, på sökandens bekostnad gjort undersökning på platsen och däröver avgivit rapport.

I samband härmed torde även uppmärksammas, att för att den genom sjösänkning vunna marken skall kunna utnyttjas för avsett ändamål särskilda odlings- och dikningslån nästan alltid måste av en stor del av intressenterna i sjösänkingsföretaget upptagas, så att kostnaderna stanna ej enbart vid sådana för själva sjösänkningen.

Yttrande över sökt förordnande för förrättningsman borde likaledes innan sådant meddelas av länsstyrelsen inhämtas från lantbruksstyrelsen, naturskyddsförening, jaktvårdsförening, ortens hälsovårdsmyndighet och förste provinsialläkaren i länet.

Först härefter — sedan frågan blivit allsidigt utredd — borde länsstyrelsen med stöd av de verkställda utredningarna och de avgivna yttrandena pröva ärendet och meddela beslut, huruvida förordnande för förrättningsman

skall utfärdas eller icke. Över länsstyrelsens beslut bör klagorätt vara medgiven.

Vi anse tillika, att ansökning om förordnande av förrättningsman skall för att kunna upptagas till prövning vara biträdd av så många strandägare, att de tillsammans med sökanden äga minst $\frac{3}{4}$ av strandrätten till den sjö eller det vattensystem, som är avsett att sänkas, urtappas eller regleras eller beröres därav, för att ej enskild strandägare skall kunna påkalla en åtgärd, som berör hela orten.

Kostnaderna för erforderliga utredningar jämte kostnader och arvode till förrättningsmannen och gode män böra av sökanden och hans medparter säkerställas vid ansökningens ingivande till länsstyrelsen samt, därest förrättning kommer till stånd, sedermera fördelas mellan samtliga delägare i sjösänkingsföretaget.

Till slut vilja vi även framhålla, att om sjösänkings-, odlings- och dikningslån erhålla bättre förmånsrätt till betalning ur de fastigheter, som de belasta, än tidigare fastställda vanliga penninginteckningar, böra inteckningshavarna i sådana fastigheter, som beröras av företaget, underrättas — exempelvis genom kungörelse utfärdad av länsstyrelsen eller domhavanden — om att sjösänkingsföretag är beviljat och kommer att beröra de intecknade fastigheterna. Det har nämligen hänt, att inteckningsinnehavarna blivit nödlidande på grund av de höga statslån för ovannämnda ändamål, som belastat en fastighet.

På grund av vad vi sålunda anfört få vi föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning rörande sådan ändring av nu gällande bestämmelser, att vid utförandet av vattenregleringar fiskets intressen beaktas i enlighet med ovan angivna riktlinjer.

Stockholm i januari 1933.

Otto Wallén.

Gustaf Olsson
i Ramsta.

M. L. Petersson,
Broaryd.

Nestor Hammarlund.

Georg Nyblom.

Gustaf Andersson,
Leabo.

